

สังคมบนฐานความรู้กับสันติภาพ

Knowledge Based Society and Peace

เอนก สุวรรณบัณฑิต¹ / กิรติ บุญเจือ²

Anek Suwanbundit / Kirti Bunchua

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถกเถียงคำถามทางปรัชญาว่า “การแข่งขันกันสะสมความรู้ของคนในสังคมบนฐานความรู้จะค้าประกันสันติภาพโลกหรือไม่” โดยใช้ภาษาวิธีและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คำตอบที่วิจัยได้คือ “สันติภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเก็บสะสมความรู้ไว้มากกว่ากัน” โดยฝ่ายตรงข้ามแสดงเหตุผล 3 ข้อ ได้แก่ 1) มีพฤติกรรมที่แสดงความเชื่อว่าการสะสมข้อมูลจะค้าประกันสันติภาพ 2) มีความสำคัญที่จะแสดงความเชื่อว่าการสะสมข้อมูลจะค้าประกันสันติภาพ และ 3) มีการแข่งขันกันสะสมข้อมูลให้เหนือกว่ากันแสดงความเชื่อว่าจะเป็นทางรักษาสันติภาพโลก ผู้วิจัยวิจารณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามว่ามีจุดอ่อนอย่างสำคัญคือ การแข่งขันกันสะสมความรู้ได้สร้างปัญหาทางสังคมอย่างใหม่ และคติ “คุณธรรมคือความรู้” ของโสกราตีสไม่อาจตีความเป็น “ความรู้คือคุณธรรม” และยิ่งมีการแข่งขันกันสะสมความรู้จะยิ่งเพิ่มความขัดแย้งและความรุนแรงซึ่งขัดขวางการสร้างสันติภาพโลก ผู้วิจัยเสนอเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัยว่า 1) คนรุ่นใหม่สะสมความรู้เพราะเป็นรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างใหม่เนื่องจากเทคโนโลยีที่ปิดล้อมมนุษยชาติไว้ และ 2) การพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ต้องดำเนินตามกระบวนการหลังนวยุคสายกลางที่เน้นการแบ่งปันและความรับผิดชอบในการใช้ข้อมูลความรู้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่คนในสังคมบนฐานความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้มนุษย์เลือกใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ผลลัพธ์ของการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้เพื่อส่งเสริมสันติภาพโลก

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ศาสตราจารย์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำสำคัญ : สังคมบนฐานความรู้, สันติภาพ,
กระบวนทรรศน์หลังนวยุค

Abstract

This research aimed to investigate the philosophical problem “*will the competitive knowledge collecting of humanity in Knowledge Based Society assure the world peace?*” by dialectic and dialogue approach. The reply was “*peace does not depend on the more knowledge collecting*” in which 3 reasons were advanced by the opponents: 1) there are widespread behaviors to express the belief that data collecting will assure peace, 2) there was common sense to express the belief that data collecting will assure peace, and 3) there was an expression of the belief that competitive data collecting was the way to maintain peace. But these arguments of the opponents were criticized by a researcher as fallacies based on these reasons: 1) the competitive knowledge collecting behavior makes us face with new social problems. 2) Socrates’ ideology “*virtue is knowledge*” could not be interpreted as “*knowledge is virtue*”. 3) The more competition of knowledge collecting existed; the more conflict and violence that hindered making the world peace existed. The researcher’s argumentative position was supported by the following reasons: 1) Young generation

collected knowledge because it was a new lifestyle in which humanity was blocked by the technology. 2) Development of knowledge based society must be operated on the line of middle path of postmodern paradigm that focused on sharing and responsibility in use of information to promote social life quality on the basic of knowledge, which affected the way a man used to solve the various problems with peace. The result of the research could be applied to development of knowledge based society to make the world peace.

Keywords : knowledge based society, peace, postmodern paradigm

บทนำ

สังคมบนฐานความรู้เป็นมโนทรรศน์ของสังคมคุณภาพรูปแบบใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งโลกได้มุ่งหน้าที่จะรักษาสันติภาพและส่งเสริมมนุษยนิยม สังคมบนฐานความรู้ถูกนำเสนอว่าเป็นสังคมที่ดีขึ้นกว่าเดิมและได้แพร่หลายผ่านโลกาภิวัตน์และการทำให้เท่าเทียมกันได้รับการยอมรับในเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายพัฒนาประเทศในระดับนานาชาติโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ สังคมอย่างใหม่นี้มุ่งสู่การเป็นสังคมที่มีสันติภาพ ทุกคนมีอิสรภาพที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสามารถที่จะแถลงได้ว่าในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาตินั้นล้วนแต่เป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้และการสงคราม ใน

ปัจจุบันสงครามและความรุนแรงได้เกิดขึ้นมากกว่าเดิมและรุนแรงกว่าเดิมทั้งยังถูกบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสำคัญ มโนทัศน์ของสันติภาพสำหรับผู้วิจัยจึงไม่ใช่การหายไปของสงคราม ในมโนทัศน์นี้หากมนุษยชาติต้องการสันติภาพ มนุษย์จะต้องเป็นผู้สร้างขึ้นมาเอง สังคมบนฐานความรู้จึงเป็นทางเลือกแก่รัฐในการที่จะสร้างให้มีพลเมืองที่มีคุณภาพและเกิดสังคมที่มีคุณภาพ พลเมืองที่มีคุณภาพจะมุ่งไปที่การสร้างสันติภาพก็ด้วยการศึกษาที่ดีและพัฒนาศักยภาพที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติในสังคมสมัยใหม่นี้

เบคอน (Francis Bacon, 1561-1625) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกกระบวนทรรศน์นวยกได้ใช้ “*ความรู้คืออำนาจ*” เป็นกุญแจไขความสำเร็จของยุคความเป็นสมัยใหม่ให้ก้าวผ่านยุคกลางมาได้ ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ที่มีเทคโนโลยีพร้อมใช้ต่างสนใจในความรู้และก็พยายามมองหาข้อมูลข่าวสารที่มากกว่าและเร็วกว่าผู้อื่นเพื่อความได้เปรียบของตน แต่กลับยิ่งขยายช่องว่างของความยากจน ความไม่มีคุณภาพและสร้างสถานะใหม่ของการไม่รู้คอมพิวเตอร์มาแทนที่การไม่รู้หนังสือ ขนชั้นกลางที่ได้ขยายกว้างขึ้นและบรรดานักวิชาการได้ทำให้โลกก้าวไปข้างหน้าผ่านอำนาจที่อยู่ในมือของพวกเขาโดยระหว่างทางนั้นมีความเห็นต่อต้านและความรุนแรงอยู่ด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยจึงสงสัยว่าทำไมมนุษย์จึงเชื่อว่าความรู้จะค้ำประกันสันติภาพ นักปรัชญาของกรีกโบราณ เช่น โซคราตีส (Socrates, 470-399 B.C.) ได้ใช้ “*คุณธรรมคือความรู้*” เพื่อสอนว่าผู้ที่มีความรู้มากก็จะมีทางเลือกที่มากขึ้นที่จะเลือกทำสิ่งที่ดี ผู้วิจัยเห็นเส้นเชื่อมจากไวยากรณ์กรีก “*คุณธรรมคือความรู้*” ว่าเท่ากันกับ “*ความรู้คือคุณธรรม*” ซึ่งบางคนได้นำไปแปลว่ายังมีความรู้มากก็ยังมีคุณธรรม

มากด้วย ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลโดยเน้นแข่งขันกันนั้นจึงเป็นยุทธศาสตร์แห่งชัยชนะของมนุษยชาติ สังคมบนฐานความรู้ได้ดำเนินตามยุทธศาสตร์นี้มาช่วงหนึ่งและได้แสดงปัญหาทางสังคมให้เด่นชัดขึ้นแล้วเช่นนี้จะสามารถยืนยันสันติภาพของโลกได้จริงหรือไม่?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อชี้แจงได้ว่าสันติภาพมิได้ขึ้นกับฐานข้อมูล แต่ขึ้นกับกระบวนทรรศน์ที่ใช้ฐานข้อมูล
2. เพื่อชี้แจงว่ากระบวนทรรศน์นวยกส่งเสริมการแข่งขันกันสะสมฐานข้อมูลและเกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายแก่สังคมโลก
3. เพื่อวิเคราะห์ วิจัยและวิธานว่าปรัชญาหลังนวยกเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ให้สามารถค้ำประกันสันติภาพโลกได้
4. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านปรัชญาสังคมในเรื่องสังคมบนฐานความรู้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามรูปแบบวิธีวิจัยทางปรัชญา ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ มโนคติเพื่อตอบคำถามทางปรัชญาอย่างรัดกุม โดยมีกรอบมโนคติสำคัญ ได้แก่ ปรัชญากระบวนทรรศน์ อภิปรัชญาของความรู้ อภิปรัชญาของไฮเดกเกอร์ ประวัติศาสตร์อารยธรรมของมนุษยชาติ ความสัมพันธ์ของความรู้ การศึกษากับสันติภาพ มโนคติเกี่ยวกับสังคมบนฐานความรู้ และปัญหาทางสังคมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น จำกัดข้อมูลเท่าที่ผู้วิจัยเข้าถึงได้ จนถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย ใช้วิธีวิจัยปรัชญา คือ การวิจัยเชิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive research) ด้วยวิภาษวิธี (dialectic method)

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ตั้งคำถามวิจัยทางปรัชญาได้ว่า “การแข่งขันกันสะสมความรู้ของคนในสังคมบนฐานความรู้จะค้าประกันสันติภาพโลกได้หรือไม่?”

2.2 กำหนดสถานภาพของคำถาม การแข่งขันกันสะสมความรู้ของคนในสังคมที่พยายามพัฒนาไปเป็นสังคมบนฐานความรู้ย่อมนำไปสู่สมรรถนะในการสร้างและสะสมความรู้ไว้ ความรู้คือคุณธรรมดูเหมือนจะให้ความอุ่นใจได้ว่ามีฐานข้อมูลความรู้มากก็ย่อมจะมีคุณธรรมมาก ซึ่งอาจจะสรุปต่อไปได้ว่าสันติภาพจะแข็งแกร่งมากขึ้นตามลำดับ แต่อีกความเห็นหนึ่งกลับถือหลักการของเบคอนว่าความรู้คือพลัง ซึ่งฟูโกต์ (Foucault, 1926 - 1984) ขยายความเป็นพลังของนักการเมืองที่ใช้ลวงประชาชนเพื่ออ้างอำนาจการปกครอง การสะสมข้อมูลจึงคล้ายคลึงกับการสร้างและสะสมอาวุธยุทธโศปกรณ์ซึ่งในอดีตได้มีตัวอย่างมาหลายต่อหลายครั้งแล้วว่า ไม่นานต่อมาก็จะมีการข่มขู่กันด้วยอาวุธและลงท้ายด้วยการลงมือสู้รบกันจริงๆ ทำให้นักคิดแสดงความห่วงใยว่าฐานข้อมูลจะเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดการยึดอำนาจและแย่งอำนาจจนกลายเป็นการสู้รบร้ายแรง

2.3 กำหนดคำตอบสมมติฐาน ได้แก่ สิ่งค้าประกันสันติภาพไม่ได้อยู่ที่การสะสมความรู้ได้มากกว่ากัน เพราะปรากฏหลักฐานในประวัติศาสตร์ว่าการรบเกิดขึ้นได้ทุกระดับความรู้ของคู่สงครามและที่พบบ่อยครั้งในประวัติศาสตร์ก็คือมีความรู้มากกว่ามักจะเป็นฝ่ายแพ้สงครามแต่ก็ไม่เสมอ

ไป ดังนั้นสิ่งค้าประกันสันติภาพโลกจึงอยู่ที่กระบวนการตรรกะในการบริหารจัดการความรู้ยิ่งกว่าการสะสมความรู้ และการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ที่ค้าประกันสันติภาพได้ก็คือการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ที่เดินตามกระบวนการตรรกะหลังนวยุคสายกลาง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สืบค้นเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการตีความแนวคิดทางปรัชญาด้วยปรัชญากระบวนการตรรกะหลังนวยุค

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำเนื้อหาที่ตีความได้มาทำการวิเคราะห์ จำแนกฝ่ายเพื่อดำเนินการวิจัยด้วยวิภาษวิธี วิจัยข้อดีของคำตอบวิจัยและวิชาการนำข้อดีไปใช้ในระดับต่างๆ

ผลการวิจัย

การวิจัยทางปรัชญาด้วยวิภาษวิธีทำให้ได้มโนคติทางปรัชญาแบ่งเป็น 2 ฝ่ายที่นำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discourse) เพื่อให้ได้คำตอบใหม่ที่ดีขึ้น โดยจำแนกเป็นเหตุผลฝ่ายตรงข้าม วิचारณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุน คำตอบวิจัยคือ “สันติภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเก็บสะสมความรู้ไว้มากกว่ากัน” โดยมีเหตุผลและหลักฐานต่างๆ สนับสนุน ดังนี้

1. เหตุผลฝ่ายตรงข้ามที่เห็นว่ามนุษย์เชื่อว่าการสะสมข้อมูลให้มากเข้าไว้จะเป็นการค้าประกันสันติภาพโลก โดยมีเหตุผลสำคัญคือ

1.1 มนุษย์ในกระบวนการตรรกะต่างๆ ล้วนต้องการสร้างความมั่นใจในปัญญาของตนและเน้นสมรรถนะคิดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ พิสูจน์ปัญหาและหยั่งรู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์เองที่จะต้องการทำสิ่งที่ตนเองต้องการ เมื่อวิเคราะห์

ด้วยปรัชญากระบวนการทรรศน์ (กิริติ บุญเจือ, 2546) ย่อมได้ความคิดที่ว่าในกระบวนการทรรศน์ดึกดำบรรพ์ นั้นมนุษย์ต้องการที่จะรู้ว่าทำอะไรจึงจะทำให้ เบื้องบนพอใจ ในกระบวนการทรรศน์โบราณต้องรู้ เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ กฎที่จะทำให้มีความสุขในโลก นี้ ในกระบวนการทรรศน์ยุคกลางต้องรู้ความเชื่อทาง ศาสนาและมุ่งปฏิบัติเพื่อได้สวรรค์ ในโลกหน้า กระบวนการทรรศน์นวยุคเน้นความรู้ที่ได้จากกระบวนการ วิทยาศาสตร์เป็นสำคัญและการมีความสุขในโลกนี้ ด้วยการเอาชนะธรรมชาติ ในขณะที่มนุษย์ในกระบวนการทรรศน์หลังนวยุคกลับย้อนอ่านใหม่ทั้งหมด และให้ความสำคัญกับความรู้ทั้งหลาย โดยถือคติ “ย้อนอ่านทั้งหมด ไม่ทิ้งสิ่งใดเลย” และการใช้ วิจารณ์ญาณเป็นเครื่องมือในการยกระดับความรู้ ความเจริญรุ่งเรืองในดินแดนต่างๆ เป็นผลสืบเนื่อง มาจากกระบวนการอันยาวนานของสมรรถนะคิดนี้ มนุษย์ได้ใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมความรู้ไว้เป็น คัมภีร์ จัดเก็บเป็นห้องสมุดใหญ่ เพื่อให้คนรุ่นถัดไป ได้เรียนรู้เพื่อความดีงาม และมนุษย์ต่างก็ชื่นชอบ ที่จะเรียนรู้และถ่ายทอดบอกกล่าวความรู้ไปยังคน อื่น กลุ่มอื่น สังคมอื่น ในขณะที่ความรุนแรงและ สงครามได้เกิดขึ้นนั้นย่อมมีสาเหตุ ซึ่งการศึกษาและ การหาความรู้จะเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญที่จะช่วย ลดเหตุผลของสาเหตุนั้นลงได้ ตอลสตอย (Tolstoy, 1828 - 1910) นักเขียนชาวรัสเซียได้เน้นย้ำว่ามนุษย์ ยิ่งมีการศึกษามากจะยิ่งปฏิเสธความรุนแรง รัฐเป็น ตัวแทนของคนทั่วไปในการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและผลักดันให้เกิดการสร้างระบบฐานข้อมูล (ธนาคารข้อมูล) ที่ประชาชนสามารถที่จะเข้าถึง และได้ใช้ความรู้เหล่านั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของพวกเขาเอง และองค์กรระดับนานาชาติต่างก็ เห็นด้วยและมุ่งหน้าไปในพันธกิจเหล่านี้อย่างพร้อม

เพียงกัน

1.2 มนุษยชาติสำนึกว่าการมีความรู้ เป็นสิ่งดี ก็ด้วยถือคติ “คุณธรรมคือความรู้” ตาม ที่โสกราตีส ได้สอนไว้นั้นได้แสดงถึงความหมาย ที่ว่ามนุษย์ที่จะประพฤติดีนั้นก็ด้วยการพัฒนา ปัญญาของพวกเขา ถ้ามีความรู้มากก็จะมีทางเลือก มากกว่าที่จะทำดีในสถานการณ์ต่างๆ ความรู้คือ พลังของเบคอนยิ่งชี้ว่ามนุษย์ในยุคต้นของนวยุค ให้ก้าวออกจากยุคมืดและได้สร้างความรุ่งเรืองให้ เกิดขึ้นดังเช่นปัจจุบัน รัฐและประชาชนจึงต้องมี ข้อมูลและฐานข้อมูลจำนวนมากเพื่อทำความเข้าใจ ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในโลกาภิวัตน์และการ ทำให้เท่าเทียมกันในระดับนานาชาติในทุกด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (Melnikas, 2010) เมื่อมีความขัดแย้ง ผู้มีความรู้ย่อมเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดในการเป็นคู่ เจริญเพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่สันติภาพเนื่องจาก จะมีความใจกว้างที่จะรับฟังคนอื่น ปัญหาทางสังคม เช่น ความยากจน ช่องว่างระหว่างชนชั้นย่อมจะ สามารถเติมเต็มได้ก็ด้วยการให้การศึกษาที่จะ เป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนสำหรับชีวิตที่ดีกว่า เดิม อีกทั้งเทคโนโลยีที่ได้ก้าวหน้าอย่างไม่จำกัดยิ่ง ทำให้เกิดภาวะพร้อมใช้ที่จะช่วยมนุษย์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึง ในอนาคตได้อย่างไม่สิ้นสุด ในขณะที่ผู้ที่ไม่ต้องการ ให้ประชาชนมีการศึกษาที่สูงก็คือเหล่านักการเมือง ที่มุ่งแต่จะรักษาอำนาจของพวกตนเองไว้ให้มีเหนือ ประชาชนและต้องการเอารัดเอาเปรียบในเชิงการ ปกครองดังเช่นที่ฟูโกลได้ชี้ไว้

1.3 มนุษย์ต้องการสันติภาพและไม่ ยอมรับแนวคิดต่อต้านสันติภาพ และมุ่งมั่นที่จะไม่ ให้สงครามโลกบังเกิดขึ้นได้อีก โดยถือเป็นหน้าที่

ของประเทศผู้สร้างสันติภาพที่จะต้องรวบรวมข้อมูลและมีฐานข้อมูลที่มากที่สุดอันเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดในการเตรียมพร้อมที่จะหยุดยั้งความรุนแรงและความขัดแย้งได้ โดยมีชัยชนะของโลกเสรีนิยมประชาธิปไตยต่อโลกคอมมิวนิสต์ในสงครามเย็นเป็นหลักหมายสำคัญ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยในการสะสมข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพเหนือกว่าประเทศอื่นเพื่อที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติของตนได้ ด้วยสำนึกร่วมที่ว่าความรู้ประจูดังอาวูธ ถ้าเรามีอาวูธที่ดีกว่าและมากกว่าแล้ว ฝ่ายตรงข้ามย่อมเลือกยุทธวิธีที่หลีกเลี่ยงและกลัวที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน อย่างก็ตาม เหตุการณ์ 9/11 ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เร่งเร้าให้เห็นกว่าฝ่ายไม่รักสันติมีสมรรถภาพสร้างความรุนแรงได้มาก ดังนั้นประเทศผู้รักสันติภาพย่อมต้องชนะการแข่งขันกันสะสมข้อมูลนี้เพื่อปกป้องสันติภาพไว้ให้ได้ สังคมบนฐานความรู้ย่อมส่งเสริมนักสร้างสันติภาพให้เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในการแข่งขันนี้ ด้วยมีหัวหอกการพัฒนาใน 4 ด้าน (อนุช อาภาภิรม, 2545) คือ การศึกษา การจัดการความรู้ การสร้างเครือข่ายความรู้และการใช้ยุทธศาสตร์ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับฝ่ายเดียวกันและมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อส่งเสริมสันติภาพซึ่งย่อมค้ำประกันได้ว่าจะสามารถรักษาสันติภาพให้ยั่งยืนได้

2. วิจัยเหตุผลที่ได้ถูกยกมาสนับสนุนฝ่ายตรงข้ามได้ว่ามีจุดอ่อนสำคัญ คือ

2.1 โดยข้อเท็จจริงแล้วนั้นปัจจุบันการแข่งขันกันสะสมข้อมูลที่พบเห็นอยู่นี้ได้ทำให้เกิดปัญหาสังคมอย่างใหม่ (Morkuniene, 2004) เนื่องจากเครื่องมือสะสมข้อมูลที่ใหม่ขึ้นและดีขึ้นอันได้แก่เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ คนรุ่น

ใหม่ชอบอยู่ตัวคนเดียวอันนำไปสู่ปัญหาการสูญเสียความรู้ลึกๆในการอยู่เป็นชุมชน ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ และขึ้นชอบอยู่กับการสร้างความเป็นเกินจริง (hyper-reality) ซึ่งยังไม่มีหนทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ไฮเดกเกอร์ (Heidegger, 1899 - 1976) ได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ปิดล้อม (enframing) มนุษย์เอาไว้และทำให้เกิดความสัมพันธ์บริสุทธ์ระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีขณะเดียวกัน มาร์คุส (Marcuse, 1898 - 1979) และฮาร์เบอร์มาส (Habermas, 1968) ก็ได้ห่วงในประเด็นคุณค่าของมนุษย์นิยมจากภาวะอุดมคตินิยมเทคโนโลยีนี้ และทำให้เกิดเป็นภาพลวงตาของความเกินจริงของสังคมบนฐานความรู้ดังที่โบดริยาร์ด (Baudrillard, 1929 - 2007) ได้วิพากษ์ถึงสังคมเกินจริงจากโฆษณาต่างๆ มนุษย์สร้างระบบฐานข้อมูลก็เพียงเพื่อจะรวบรวมและจัดเก็บไว้คล้ายดังเก็บคัมภีร์เท่านั้น แม้ว่าจะเก็บได้มากโดยไม่มีขอบเขตจำกัด แต่ก็จะทำให้สังคมบนฐานความรู้เป็นเพียงเรื่องเล่าใหญ่คล้ายกับที่เลียวตาร์ด (Lyotard, 1924 - 1998) ได้เคยวิพากษ์วิทยาศาสตร์ไว้เช่นนั้น นักการเมืองได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้โดยอัตโนมัติให้มากเข้าไว้เพื่อรักษาอำนาจของพวกเขาให้มั่นคงตามที่ฟูโกต์ได้วิพากษ์บรรดานักการเมืองไว้แล้วในอดีตถึงเรื่องนี้ นโยบายของรัฐที่ยังคงมุ่งหน้าไปในทิศทางเดิมเช่นเดียวกันกับยุคสงครามเย็นแม้จะได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการต่างๆ ก็ล้วนมีวาระซ่อนเร้นและยังมีปัญหาที่ซ่อนเอาไว้ได้พรมอีกจำนวนมากเช่นกัน

2.2 คติของโสกราตีสที่ว่า “คุณธรรมคือความรู้” นั้นไม่ได้มีความหมายเหมือนกันกับ “ความรู้คือคุณธรรม” และ “ความรู้คืออำนาจ” ของเบคอนก็ได้ถูกฟูโกต์วิพากษ์ไว้แล้วว่าเป็น

เพียงอำนาจของเหล่านักการเมืองที่เอาไวใช้เพื่อรักษาอำนาจของพวกเขา ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ทำให้เกิดการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดไปอย่างมากมายซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังคงดำเนินไปและนำไปสู่ความขัดแย้งในทุกหนทุกแห่ง วรรณกรรม animal farm และ 1984 ของนักเขียนนามปากกาจอร์จ ออร์เวล (George Orwell) (Blair, 1903-1950) นักเขียนชาวอังกฤษได้แสดงถึงข้อกังขาในเรื่องอำนาจของความรู้ที่มักจะทำให้สันติภาพเกิดความคลอนแคลน คุณภาพชีวิตและระเบียบสังคมใหม่เป็นเพียงโฆษณาชวนเชื่อเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มีหลักฐานใดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติที่จะยืนยันว่าสำนักวิชาสันติภาพนั้นไปด้วยกันได้กับยุทธศาสตร์การแข่งขันกันสะสมข้อมูล และมันคงจะเป็นเรื่องเศร้ายิ่งขึ้นเมื่อมีหลักฐานจำนวนมากที่คนในปัจจุบันได้พยายามที่จะมีความรู้มากยิ่งขึ้นก็เพื่อเอาไวสร้างความได้เปรียบเหนือคนอื่น เกิดช่องว่างใหม่ระหว่างคนรวยข้อมูล (information rich) กับคนจนข้อมูล (information poor) (Morkuniene, 2004) และได้ขยายความไม่มีคุณภาพของสังคมออกไปอีกทั้งเป็นอันตรายต่อสิทธิมนุษยชน อินเทอร์เน็ตและสังคมเครือข่ายออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อและเป็นพื้นที่สำหรับวาทกรรมแห่งความเกลียดชังไปเสียด้วย ความขัดแย้งและความรุนแรงได้ขยายกว้างขึ้นในทุกที่จนส่งผลให้เกิดเหตุการณ์สำคัญ เช่น Arab spring (2010-ปัจจุบัน), Occupy Wall Street (2011), Tottenham Riots (2011) และความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย (2009-ปัจจุบัน)

2.3 มนุษยชาติต้องยอมรับการมีอยู่ของความขัดแย้ง การแข่งขันสะสมข้อมูลยังจะสร้างผล

ตามในระดับที่สูงขึ้นไปกว่าเดิมของการเอารัดเอาเปรียบและสิ่งนี้เองที่จะทำให้ความรุนแรงถูกเลือกใช้เพราะเป็นวิธีที่ง่ายในการตอบโต้สถานการณ์เช่นนี้ ความเจริญอย่างตะวันตกที่ได้โลกาภิวัตน์ไปทั่วโลกโดยใช้ยุทธศาสตร์การแข่งขันกันสะสมข้อมูลเป็นประเด็นสำคัญที่มีกลุ่มต่อต้านชัดเจน เช่น กระบวนการยุติธรรมโลก กลุ่มขวาจัด และกลุ่มก่อการร้าย กลุ่มทั้งสามนี้ได้กระทำการต่อต้านและใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการต่อสู้เสียด้วย ทุกฝ่ายยิ่งเร่งสะสมข้อมูลให้มากที่สุดก็ยิ่งจะขยายความขัดแย้งและความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก ในขณะที่สันติภาพในยุคหลังสงครามเย็นนี้แท้จริงเป็นชัยชนะของการเปลี่ยนกระบวนการทรงสนของคนรุ่นใหม่ ดังที่ฮันทิงตัน (1996) ได้ชี้ไว้ในหนังสือ Clash of civilization คือไม่อาจถือได้ว่าเป็นชัยชนะของฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตยที่มีเหนือฝ่ายคอมมิวนิสต์ เหตุการณ์ 9/11 ยังเป็นหลักฐานสำคัญที่กระตุ้นเตือนว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากเข้าไว้เพื่อเป็นอาวุธไว้สะกดข่มความรุนแรงนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เพราะจะยิ่งทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นไปอีก ผู้อ้างตัวว่าเป็นนักสร้างสันติภาพเองก็ยังคงดูเหมือนจะไม่พร้อมที่จะนั่งโต๊ะกลมเพื่อเจรจากับฝ่ายอื่นในการแก้ไขความขัดแย้งรวมไปถึงแสวงหาความร่วมมือเพื่อสร้างสันติภาพขึ้นใหม่จากทุกฝ่าย แต่กลับยังส่งเสริมการแข่งขันกันสะสมความรู้ไปทั่วทั้งโลกจนกลายเป็นกระแสความหวาดกลัวการก่อการร้ายที่กระทบทุกสังคมจนน่าหวาดหวั่น ไม่ได้ทำให้เกิดความมั่นใจใดๆ ได้เลยว่ามีข้อมูลมากไว้แล้วจะมั่นคงปลอดภัยหรือจะทำให้เกิดสันติภาพได้

3. เหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัย และเสนอการประยุกต์ใช้ในการสังคมบนฐานความรู้ที่ใหม่กว่าและดีกว่าซึ่งจะค้ำประกันสันติภาพได้อย่างแท้จริง

ได้แก่

3.1 ความเข้มข้นของการรวบรวมข้อมูล ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมดิจิทัลได้ล้อมกรอบให้คนรุ่นใหม่ต้องเข้ารับการอบรมและสามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นจนกระทั่งปัจจุบันคนรุ่นใหม่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่เป็นของพวกเขาเองอันเป็นผลมาจากการปิดล้อมของเทคโนโลยีตามแนวคิดอภิปรัชญาของไฮเดกเกอร์ในปัจจุบันมนุษยชาติเดินตามความล่าช้าของเทคโนโลยีและละทิ้งเทคโนโลยีที่ตกรุ่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในการใช้ชีวิตประจำวันนี้ทำให้คนรุ่นใหม่พบข้อมูลความรู้จำนวนมากจนเกินที่จะเก็บและเรียนรู้ได้หมด คนรุ่นใหม่จึงปรับตัวเองผ่านการเรียนรู้ทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 คือเน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และการพัฒนาทักษะในการทำงานต่างๆ เพื่อใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อจะได้เลือกสรรความรู้สำหรับการดำรงชีวิตอย่างปกติได้ และมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกระบวนทรรศน์หลังนวยุคที่เป็นกระแสสำคัญของยุค

3.2 ความรู้ไม่ได้เป็นหนทางไปสู่คุณภาพของสังคมที่ดีขึ้นแต่เป็นเครื่องมือสำหรับการมีอำนาจของเหล่านักการเมืองและผู้มีความรู้ที่ได้พยายามใช้อำนาจนี้เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคนอื่น (Foucault, 1926 - 1984) ความรู้คืออำนาจได้ถูกขยายขอบข่ายโดยมนุษยชาติในปัจจุบันต่างก็คำนึงถึงแต่ความรู้ที่ให้อำนาจแก่พวกเขาด้วยเช่นกัน ซึ่งจะยิ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง ในขณะที่กระแสกระบวนทรรศน์หลังนวยุคได้กระจายกว้างขึ้นย่อมจะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพคิดให้มนุษย์ได้ใช้วิจารณ์ญาณ (critical mind) มากขึ้นต่อการมีความรู้ โดยปรับกระบวนทรรศน์มาเป็นการมีความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสร้าง

สังคมที่มีสันติภาพ คานท์ได้เคยขอให้วิทยาศาสตร์รับใช้มนุษยชาติ ผู้วิจัยก็มองว่าความรู้จะต้องรับใช้มนุษยชาติได้ด้วยกระบวนทรรศน์หลังนวยุค โดยเฉพาะแนวทางสายกลาง (moderate postmodern philosophy) ที่เน้นการไม่ยึดมั่นถือมั่น ซึ่งสามารถตีความเป็นการแบ่งปันและความรับผิดชอบต่อการใช้ความรู้ มนุษย์ที่ใช้กระบวนทรรศน์หลังนวยุคย่อมจะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นและตระหนักถึงมนุษยนิยมที่เน้นความหลากหลายในเอกภาพ มนุษยชาติต้องเปิดใจกว้างต่อกลุ่มต่อต้านการพัฒนาและใช้กระบวนทรรศน์หลังนวยุคในการให้ความรู้แก่ประชาชนและเชิญชวนให้ทำสิ่งดีโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

เหตุผลสนับสนุนทั้ง 2 ข้อนี้จะช่วยให้คนรุ่นใหม่ที่มีวิถีชีวิตในวัฒนธรรมดิจิทัลได้ตระหนักและใช้วิจารณ์ญาณอย่างกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางทำความเข้าใจใหม่ต่อแนวทางการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ ซึ่งจะมองเห็นเป้าหมายของสังคมโลกที่มุ่งไปสู่การสังคมที่มีสันติภาพ โดยเน้นการกระจายความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สังคมอารยะ ความเป็นประชาธิปไตย และการทำให้เท่าเทียมกันที่ไม่ใช่การทำให้เหมือนกันจะเป็นหัวหอกของกลุ่มส่งเสริมสันติภาพที่จะพุ่งทะลวงด่านป้องกันทางปัญญาของฝ่ายที่นิยมความรุนแรงซึ่งถือกระบวนทรรศน์นวยุคไว้ให้ทะลุ เพื่อที่จะสามารถชี้ชวนให้เห็นโทษของการแข่งขันกันสะสมความรู้ตามกระบวนทรรศน์นวยุค และเสนอให้ใช้วิจารณ์ญาณแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ทุกภาคส่วนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบประชุมโต๊ะกลมและการฟังซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและก้าวไปข้างหน้าร่วมกันเพื่อเป้าหมายสำคัญคือสันติภาพโลก

อย่างไรก็ตามย่อมมีฝ่ายตรงข้ามที่จะโต้แย้งคำตอบวิจัยด้วยเหตุผลทางปรัชญาอื่น หรือเสนอแนวทางที่เชื่อว่าสามารถประยุกต์ใช้กับการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ได้ดีกว่า เช่น การโต้แย้งให้ใช้กระบวนการทฤษฎีทศวรรษนวยุคเป็นแกนกำกับการพัฒนาสังคมบนฐานความรู้เพราะมีความเป็นระบบระเบียบที่ชัดเจน เน้นประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเหมือนกัน โดยได้เสนอให้ใช้กระบวนการทศวรรษนวยุคร่วมกับการใช้แนวคิดประโยชน์นิยม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การใช้สิ่งล่อใจ การอบรมให้ทำตัวอย่างคานท์ หรือใช้การบริหารจัดการอย่างเผด็จการเข้ามากำกับการพัฒนา รวมไปถึงการเน้นให้อบรมศีลธรรมอย่างเคร่งครัด การอบรมให้หมดความอยากตามนิชเฉอ การใช้สูตรสำเร็จความรู้ที่ได้มามากกว่าและเร็วกว่า และการใช้คติความรู้คู่คุณธรรมอย่างไทย โดยเชื่อว่าจะได้ผลดีในการค้าประกันสันติภาพยิ่งกว่าคำตอบของผู้วิจัย

ข้อโต้แย้งเหล่านี้มีจุดอ่อนอยู่ที่เหตุผลที่ใช้ล้วนถือตามปรัชญากระบวนการทศวรรษนวยุค ซึ่งมีปัจจัยที่ขัดขวางสันติภาพอยู่ด้วย นั่นคือ ความยึดมั่นถือมั่น และจุดอ่อนในแต่ละประเด็น เช่น ประโยชน์นิยมเน้นผลประโยชน์และสิ่งล่อใจ ย่อมจะมีใช้ความรู้ไปในสิ่งที่คิดว่ามีประโยชน์มากที่สุด และแน่นอนว่าย่อมนำไปสู่ความขัดแย้งกับผู้เสียผลประโยชน์ด้วยเช่นกัน การเน้นอบรมให้คนทำตัวอย่างคานท์ ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนและทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำดี การอบรมให้หมดความอยากอาจนำไปสู่การหมดสมรรถนะกระทำการต่างๆ ได้ การอบรมศีลธรรมขอยกไว้เพราะปรัชญาศาสนามุ่งเน้นเป้าหมายทางศาสนาซึ่งไม่ได้อยู่เพียงชั้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสันติภาพโลก การใช้ระบอบเผด็จการเพื่อให้เกิดสังคมบนฐานความรู้ได้

เร็วย่อมไม่อาจค้าประกันได้ว่าสังคมบนฐานความรู้ที่ได้จะดีจริง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดย่อมเปิดโอกาสให้มีการกลั่นแกล้งด้วยกฎหมายซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง การใช้สูตรสำเร็จต่างๆ ถ้าใช้เพื่อการแข่งขันย่อมนำไปสู่ความขัดแย้ง และการใช้ความรู้คู่คุณธรรมถ้ายึดถือชุดความรู้คุณธรรมเพียงชุดเดียวย่อมไม่อาจทำให้สังคมบนฐานความรู้ส่งเสริมสันติภาพได้

สรุปการวิจัย

สังคมบนฐานความรู้และสันติภาพนี้เป็นการวิจัยผ่านการถกคำถามทางปรัชญาว่า “การแข่งขันกันสะสมความรู้ของคนในสังคมบนฐานความรู้จะค้าประกันสันติภาพโลกหรือไม่” โดยใช้วิธีการและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนได้คำตอบวิจัยคือ สันติภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับการแข่งขันสะสมความรู้ไว้มากกว่ากันแต่อยู่ที่กระบวนการทศวรรษนวยุคที่ใช้ความรู้ โดยกระบวนการทศวรรษนวยุคที่เน้นให้แข่งขันสะสมความรู้ได้สร้างปัญหาสังคมไว้อย่างชัดเจน และเสนอความรู้ใหม่ทางปรัชญาคือ คนรุ่นใหม่สะสมข้อมูลให้มากเข้าไว้เพราะมีรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างใหม่เนื่องจากเทคโนโลยีที่ปิดล้อมอยู่ตามแนวคิดของไฮเดกเกอร์และปัญญานิยมเชิงจริยธรรม (ethical intellectualism) ที่จะต้องตีความคุณธรรมคือความรู้ของโสกราตีสให้เหมาะสมตามกระบวนการทศวรรษนวยุคซึ่งจะทำให้การพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ปรับตัวไปสู่การปลดปล่อยความยึดมั่นถือมั่นต่อความมีประสิทธิภาพสูงสุด การนิยมเทคโนโลยีและการมุ่งผลประโยชน์สูงสุด โดยมีสัญญาตมญาณปัญญา (กิริติ บุญเจือ, 2556) ที่เน้นให้มนุษย์ใช้พลังแห่งการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือและแสวงหาอันเป็นพลังสำคัญของกระบวนการทศวรรษนวยุคที่จะช่วย

ให้มนุษยชาติอยู่ร่วมกันได้ ทุกคนต้องมีบทบาทในสังคมบนฐานความรู้ตามสมรรถนะของแต่ละคน และพร้อมที่จะแบ่งปันและรับผิดชอบการใช้ความรู้ของตน เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าไปได้เรื่อยๆ โดยเน้นป้องกันการเกิดความขัดแย้งเพื่อมุ่งสู่สังคมที่มีสันติภาพ

สังคมบนฐานความรู้ที่เดินตามกระบวนการทรรศน์หลัมนวยุคสายกลางนั้นสามารถประยุกต์ใช้ในระดับโลก โดยเน้นการพัฒนาสังคมให้คนในสังคมมีความรู้และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกันเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน การเปิดโอกาสใหม่ให้แก่คนในทุกระดับชั้นในการแสวงหาความก้าวหน้าและนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งถึงสาเหตุที่แท้จริงของสงครามก็คือการยึดมั่นถือมั่น เมื่อยึดมั่นถือมั่นอย่างใดแล้วก็ถือว่าอย่างอื่นผิดหมด หากแก้ไขความยึดมั่นถือมั่นได้สำเร็จ ก็ย่อมจะทำให้เหตุแห่งสงครามหมดสิ้นไปได้ ส่งเสริมคุณธรรมเพื่อให้เกิดสันติภาพโดยเน้นการปรับตัวและร่วมมือกับศาสนา โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เครือข่ายความรู้ที่เน้นการแบ่งปันและความร่วมมือ และยุทธศาสตร์ความรู้เพื่อการแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสังคม และสำหรับประเทศไทยสามารถประยุกต์ใช้โดยเน้นการประพฤติตามหลักจริยธรรมที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อนำไปสู่ภาวะ “ความรู้คู่คุณธรรม” พร้อมทั้งเชิญชวนให้นักพัฒนา นักวิชาการทุกฝ่ายปรับกระบวนการทรรศน์เพื่อเน้นการบริหารจัดการความรู้ทั้งภาครัฐ การบริหารจัดการความรู้ภาคเอกชนและการบริหารจัดการความรู้ภาคสังคมให้เดินตามกระบวนการทรรศน์หลัมนวยุคที่มุ่งเป้า

ไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยสนับสนุนให้ใช้กระบวนการทรรศน์หลัมนวยุคสายกลางที่เน้นการไม่ยึดมั่นถือมั่น เน้นการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือและแสวงหาย่อมทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีวิถีชีวิตอย่างใหม่ในสังคมดิจิทัลได้มีความประพฤติดีตามแนวคิดปัญญานิยมเชิงจริยธรรม อันจะนำไปสู่การป้องกันการเกิดความขัดแย้งซึ่งเป็นหนทางที่ดีกว่าในการสร้างสังคมที่มีสันติภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป โดยแนวทางการวิจัยทางปรัชญาที่จะช่วยต่อยอดงานวิจัยนี้อย่างสำคัญ ได้แก่

1. เถลนถนดัดสนความจรจรงที่ใชััดดสนความรูัตามกระบวนการทรรศน์หลัมนวยุค เพื่อที่จะขึ้นำการตรวจประเมินข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ในสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศนี้
2. การศึกษาวิจัยเชิงจรจรงธรรมของการใช้ความรู้สาธารณะ (public knowledge) ที่เน้นจรจรงธรรมและคุณธรรมของมนุษย์ในการประพฤติตามกลไกมโนธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
3. การประยุกต์หลักการทำดีมีสุขตามสัจจาทญานปัญญาในสังคมบนฐานความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมโลกให้มีคุณภาพที่ทุกคนมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2546). เริ่มรู้จักปรัชญา เล่ม 1 ในชุด ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- พระธรรมปิฎก. (2542). มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- อนุช อภาภิรม. (2545). สังคมความรู้และจุดยืนไทยบนเวทีโลก. โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย, ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2556 จาก http://ttmp.trf.or.th/4m1_45_1.htm
- Heidegger, M. (1977). **The question concerning technology and other essays.** (Lovitt, W., Trans). New York : Harper & Row.
- Melnikas, B. (2010). Creating knowledge based society and knowledge economy : the main principles and phenomena. **Economika**, 89(2) : 55-75.
- Morkunien, J. (Ed.). (2004). Social philosophy, paradigm of contemporary thinking. in **Cultural heritage and contemporary change series IVA**, Eastern and Central Europe Vol.23. Council for research in values and philosophy. Retrieved on April 20, 2013 from <http://www.crvp.org/book/Series04/IVA-23/contents.htm>